

зробити висновок, що сучасна перська мова чи не щодня поповнюється новою лексикою, здебільшого в політичній, економічній, соціальній та суспільній сферах життя. способи поповнення словникового складу сучасної перської мови у політичній та суспільній сфері.

Література:

1. Гладкова Е. Л. Пути развития общественно-политической лексики современного персидского языка : монография. Москва : МГИМО-Университет, 2013. 316 с.
2. Гладкова Е. Л. Учебное пособие по общественно-политическому переводу (персидский язык) : для старших курсов и магистратуры. Часть 1. Москва : МГИМО-Университет, 2005. 228 с.
3. Персидско-русский словарь / Рубинчик Ю. А. Москва : Русский язык, 1970. 1613 с.
4. Термины, принятые Академией персидского языка и литературы : общая терминология : в 2 ч. Ч. 1. فرهنگستان زبان و ادب فارسی. واژه‌های عمومی. Тегеран, 1999. 108 с.

Савицька Л. В.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця*

ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Переклад – один із найважливіших шляхів взаємодії національних культур, дієвий засіб міжкультурної комунікації. Перекласти означає точно і повно висловити засобами однієї мови те, що вже зафіксовано засобами іншої мови у нерозривній єдності змісту і форми. Розвиток науки і техніки в наш час неможливий без обміну спеціальною інформацією, що з'являється в різних країнах у наукових періодичних виданнях, спеціальних бюлетенях, патентній літературі тощо. Згідно з теорією перекладу, неперекладних матеріалів не існує – є складні для перекладу тексти. Труднощі під час перекладання пов'язані, по-перше, з недостатнім знанням мови оригіналу, по-друге, з недостатнім знанням суті предмета, по-третє, з недостатнім знанням мови, якою перекладають, або з відсутністю в цій мові готових відповідників для висловлення того, що вже було висловлено засобами мови оригіналу.

Порівняно з іншими видами перекладу науково-технічний переклад має певні особливості та труднощі: тексти насичені термінами, отже, для якісного перекладу потрібна термінологічна підготовка перекладача; тексти містять спеціальну інформацію (часто – якісно нову і майже нікому невідому), тому перекладач повинен мати спеціальну базову підготовку або бути обізнаним у певній галузі виробництва (вивчати фахову літературу, стежити за новою інформацією, консультуватися з досвідченими фахівцями) [1, 2, 3].

До граматичних відмінностей відносять особливості граматичної будови мови, форми і традиції письмового наукового мовлення. Англійська та українська мови належать не тільки до різних гілок індоєвропейської групи мов (перша – до германської, друга – до слов'янської), а й до різних структурних типів мов: перша – переважно аналітична мова, де граматичні відношення у реченні передаються вільними граматичними морфемами, а друга – флективна мова, де граматичні значення й відношення передаються за допомогою зв'язаних граматичних морфем – флексій. Саме розбіжності в будові мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій і становлять першу велику групу граматичних труднощів перекладу. Так, в українській мові немає артиклів, герундія, часових форм дієслова груп Continuous та Perfect,

складних підметових та додаткових інфінітивних конструкцій, а в англійській мові – дієприслівників, категорії роду іменників і прикметників тощо. Певні відмінності існують у побудові речення: на відміну від української мови, де група підмета нерідко може міститися після групи присудка, в англійській мові порядок головних членів речення значно фіксований, що може вимагати перебудови речення при перекладі [1].

В англійській мові є так звані "формальний підмет" і "формальний додаток", неможливі у структурі українського речення. Тільки незначна частка англійських та українських висловлювань має ідентичну синтаксичну структуру та порядок компонентів і тільки у такому випадку англійські висловлювання можуть перекладатися відповідними українськими висловлюваннями без застосування граматичних трансформацій. Такий переклад називається "дослівним" або "послівним". Його слід відрізнити від граматично буквального перекладу, який є дослівним перекладом граматичної форми або синтаксичної конструкції, що порушує граматичні норми мови перекладу та/або жанрово-стилістичні норми науково-технічної літератури.

Дослівний переклад відбувається послідовно з першого слова речення до останнього. Він не виключає вилучення артиклів та певних лексичних трансформацій, якщо внаслідок їх застосування структура й порядок членів речення, що перекладається, не змінюються. Щоб уникнути неадекватного буквального перекладу ("граматичного буквалізму") потрібно застосовувати перекладацькі граматичні трансформації, внаслідок яких буквальний переклад адаптується до норм мови перекладу та стає адекватним.

Під граматичною перекладацькою трансформацією розуміється зміна граматичних характеристик слова, словосполучення або речення у перекладі. Розрізняють п'ять основних видів граматичних трансформацій: перmutація (перестановка), субституція (заміна), додавання, вилучення та комплексна трансформація.

Перестановка – це граматична трансформація, внаслідок якої змінюється порядок слів у словосполученні або реченні. Перестановки нерідко супроводжуються іншою граматичною трансформацією – заміною, внаслідок якої змінюються граматичні ознаки слів форм (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини), частин мови (наприклад, інфінітив у перекладі трансформується в іменник), членів речення (наприклад, додаток перетворюється при перекладі в підмет) та речень (наприклад, просте речення перетворюється на складне або навпаки). При перекладі можуть застосовуватися також заміни слова словосполученням, словосполучення – реченням, низки речень – одним складним реченням і навпаки.

Вміння та навички перекладацьких трансформацій становлять істотний компонент компетенції перекладача, і тому їх виробленню та правильному застосуванню слід надавати належної уваги. Застосування трансформацій у перекладі має спрямовуватися на адекватну передачу смислу оригіналу та враховувати норми мови перекладу. Обов'язково використовуються трансформації при перекладі відсутніх в українській мові граматичних явищ англійської мови.

Література:

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 574 с.
2. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу. Вінниця : Нова книга, 2006. 240 с.

3. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ : Інкос, 2002.
320 с.

*Трипутіна Ю. Р.,
студентка 4 курсу бакалаврату факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;*
*Баклаженко Ю. В.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;*

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ МОДАЛЬНОСТІ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми дослідження базується на сучасному баченні інформативності тексту, де на перший план висувається точність і близькість перекладу до оригінального твору. Також актуальність зумовлена необхідністю всебічного теоретичного розгляду категорії модальності, засобів її вираження, систематизації модальних слів, виникненням нагальної потреби визначення їх статусу [1, с. 1].

Під поняттям «модальність» насамперед розуміють категорію значення, яка містить зв'язок дії з реальністю, або відношення автора до дії. Явище модальності досі не отримало повного пояснення у зв'язку з його багатоплановістю, специфічністю мовного вираження і функціональними особливостями.

Перше визначення даного поняття зустрічається ще в 1969 році в словнику лінгвістичних термінів О. С. Ахманової [3, с. 608]. Словник іншомовних слів дає таке визначення модальності: «Граматична категорія, що виражає відношення змісту висловлювання до об'єктивної дійсності. Модальність є істотною ознакою речення. Вона може бути виражена інтонацією, морфологічними, лексико-граматичними та іншими засобами [2]».

Категорію модальності поділяють на два види: об'єктивну і суб'єктивну. Об'єктивна модальність є обов'язковою ознакою будь-якого висловлювання, однією з категорій, що формують предикативну одиницю - речення. Цей вид модальності виражає відношення автора до дійсності.

Виразом суб'єктивної модальності можуть бути метафори та порівняння, метонімії, гіперболи та літоти, епітети, фразеологічні одиниці та інші засоби художньої виразності. Сміслову основу суб'єктивної модальності утворює поняття оцінки в широкому сенсі слова, включаючи не тільки логічну кваліфікацію автора, а й різні види емоційної реакції.

Модальність реалізується на граматичному та лексичному рівнях.

Граматичні засоби вираження модальності включають:

модальні дієслова (can, must, may, should, ought to, would);

багатофункціональні дієслова, що виконують, зокрема, функцію модальних дієслів (shall, should, will, would, need);

інфінітивні конструкції (Complex Subject);

форми відмінювання (Indicative Mood, Imperative Mood, Subjunctive Mood).